

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО**

Кафедра підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету
В. Карман
(підпис, ініціал(и), прізвище)
25 вересня 2019 р.
(дата)

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної практики

«Аналіз господарської діяльності»

для здобувачів вищої освіти денної форми навчання

освітнього ступеню «Бакалавр»

(бакалавр або магістр)

зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

(цифр і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

(назва ОПП або ОНП)

Мелітополь 2019 р.

Робоча програма виробничої практики «Аналіз господарської діяльності» для студентів освітнього ступеню «Бакалавр» зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». – Мелітополь, ТДАТУ ім. Дмитра Моторного, 2019. – 21 с.

Розробник – к.е.н., доцент Грицаєнко Г.І.

Робоча програма практики затверджена на засіданні кафедри «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Протокол № 1 від 29 серпня 2019 р.

Завідувач кафедри

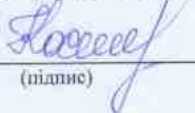

(підпис)

Л.О. Болтянська
(прізвище, ініціали)

Схвалено методичною комісією факультету економіки та бізнесу

Протокол № 1 від 25.09. 2019 р.

Голова комісії

(підпис)

А.А. Костякова
(прізвище, ініціали)

1. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної практики	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів ECTS: 4	Галузь знань 07 Управління та адміністрування		
Загальна кількість годин – 120 годин	Спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»	Курс	Семестр
		3 курс, 1С	6-й; 2-й
Тижневих годин: 30 год.	Ступінь вищої освіти: <u>«Бакалавр»</u>	Вид занять	Кількість годин
		Практика	120 год.
		Самостійна робота	-
		Індивідуальна робота	-
		Форма контролю: диференційований залік	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ

Навчальна практика для студентів 3 курсу факультету економіки і бізнесу є невід’ємною складовою освітньо-професійної підготовки. Навчальна практика є важливим етапом навчального процесу у вищому навчальному закладі з метою формування у студентів активного ставлення до здобуття високого рівня наукових і професійних знань, умінь і навичок для майбутньої практичної діяльності в галузі управління та адміністрування.

Навчальна практика є практикою професійного спрямування, а саме – основою уявлення про майбутню професію, вивчення професійних (фахових) функцій майбутніх обліковців у різних сферах господарської діяльності.

Метою проходження студентами навчальної практики є набуття практичних умінь і навичок, закріплення універсальних і професійних компетенцій, набутих ними в процесі вивчення дисципліни «Аналіз господарської діяльності».

Завдання навчальної практики:

- вивчення нормативних актів, які стосуються порядку складання та подання фінансової, податкової, статистичної та інших форм звітності; оволодіння навичками користування нормативними актами в процесі складання різних звітних форм;
- розгляд змісту звітності підприємства та використання звітної інформації в процесі управління;
- вивчення призначення та структури окремих форм фінансової, податкової, статистичної та інших форм звітності;
- оволодіння навичками узагальнення облікової інформації з метою
- розуміння взаємоув'язку форм фінансової звітності та перевірка правильності її складання.
- опанування знаннями, вміннями та навичками вирішувати професійні завдання з обов'язковим урахуванням галузевих вимог щодо забезпечення аналітичної діяльності персоналу та формування мотивації щодо посилення особистої відповідальності за забезпечення гарантованого рівня оцінки фінансового аналізу суб'єкта підприємницької діяльності в межах науково-обґрунтованих критеріїв ризику втрати фінансових ресурсів; оволодіння сучасними методами та прийомами економічного аналізу.

3. ВИМОГИ ДО ЗНАТЬ, УМІНЬ ТА НАВИЧОК СТУДЕНТІВ

У результаті вивчення дисципліни студент повинен *знати*:

- нормативну базу, яка впливає на порядок складання фінансової, податкової та статистичної звітності;
- систему економічних показників та їх відображення в звітності;
- основні форми звітності як для середніх підприємств, так і для мікро- та макро- підприємств;
- особливості відображення інформації про події після дати балансу у фінансовій звітності.

У результаті проходження навчальної практики студент повинен **вміти**:

- розуміти призначення форм фінансової звітності, вміти співставляти окремі показники звітності;
- аналізувати та оцінювати економічні показники діяльності підприємства;
- самостійно приймати управлінські рішення про вжиття термінових заходів у разі виникнення кризових економічних ситуацій на підприємстві;
- розробляти і впроваджувати систему заходів, спрямованих на збереження ліквідної діяльності підприємства;
- визначити чинники, що впливають на рівень фінансової безпеки в діяльності підприємства;
- оцінювати негативні зовнішні і внутрішні фактори впливу та визначати шляхи усунення їх дії на фінансову діяльність підприємства;
- визначити вимоги законодавчих та нормативних актів у межах діяльності суб'єкта підприємництва та особливостей його господарювання.

4. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

Організація навчальної практики здійснюється згідно з «Положенням про проведення практик студентів ТДАТУ» та «Положення про робочу програму навчальної (виробничої) практики та методичні рекомендації до її розробки».

Підставою для проходження практики є наказ ректора. Навчальна практика «Аналіз господарської діяльності» проводиться у терміни, передбачені навчальним планом. Тривалість навчальної практики «Аналіз господарської діяльності» відповідно до навчального плану підготовки здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» складає 4 тижня.

Організація й навчально-методичне керівництво практикою студентів здійснюється кафедрою підприємництва, торгівлі та біржової діяльності у навчальних аудиторіях під керівництвом викладачів даної кафедри.

Обов'язки керівника практики:

- ✓ здійснює загальну організацію практики, тобто розробляє організаційні заходи, що забезпечують її підготовку та проведення;
- ✓ здійснює контроль за проходженням практики;
- ✓ готує методичні вказівки до проведення навчальної практики студентів, робочу програму з навчальної практики, робочий зошит для роботи;
- ✓ повідомляє студентам про систему звітності з практики, забезпечує високу якість проходження практики згідно з затвердженою програмою;
- ✓ контролює забезпечення нормальних умов для проходження практики студентами на базах практики, проведення з ними обов'язкових інструктажів з охорони праці і техніки безпеки, а також виконання студентами правил внутрішнього трудового розпорядку;
- ✓ приймає заліки з практики у складі відповідної комісії;
- ✓ подає завідувачу кафедри (у деканат не пізніше 1 жовтня) письмовий звіт про проведення практики із зауваженнями та пропозиціями щодо поліпшення практичної підготовки студентів;
- ✓ готує підсумковий звіт за результатами практики.

Студент під час навчальної практики повинен:

- ✓ виконувати завдання, передбачені програмою практики та планом-графіком проходження практики;
- ✓ нести відповідальність за виконану роботу та її результати;
- ✓ дотримуватись календарного плану проходження навчальної практики;
- ✓ надати керівнику практики письмовий звіт про виконання усіх завдань, здати та захистити звіт про практику у встановлені терміни.

Календарний графік навчальної практики наведено нижче в розрахунку на 5-денний робочий тиждень (табл. 1).

Таблиця 1

Календарний графік проходження навчальної практики

№ п/п	Назва завдань і зміст робіт	Тижні проходження практики			
		1	2	3	4
1.	Ознайомлення з призначенням, складом періодичністю складання фінансової звітності, її роллю в аналізі фінансової діяльності підприємства	0,5			
2.	Розгляд балансу як моделі функціонування підприємства	1			
3.	Аналіз показників Балансу (Звіту про фінансовий стан)	1			
4.	Ознайомлення з побудовою та змістом Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід). Визначення порядку формування фінансових результатів підприємства в розрізі видів діяльності	1			
5.	Аналіз показників Звіту про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)				
6.	Ознайомлення з побудовою та змістом Звіту про рух грошових коштів. Визначення порядку формування грошових потоків в розрізі видів діяльності	0,5			
7.	Аналіз показників Звіту про рух грошових коштів	1			
8.	Ознайомлення з побудовою та змістом Звіту про власний капітал. Аналіз показників Звіту про власний капітал		1		
9.	Розрахунки показників фінансової діяльності підприємства		1		
10	Ознайомлення із побудовою та змістом податкової звітності.		2		
11	Ознайомлення із побудовою та змістом статистичної звітності. Заповнення форми 50-с-г «Основні економічні показники діяльності підприємства»		1		
12	Визначення впливу факторів при аналізі необоротних активів підприємства			1	
13	Визначення впливу факторів при аналізі матеріальних ресурсів			1	
14	Визначення впливу факторів при аналізі трудових			1	

	ресурсів				
15	Визначення впливу факторів при аналізі виробництва продукції, робіт, послуг			1	
16	Визначення впливу факторів при аналізі формування фінансового результату			1	
17	Визначення впливу факторів при аналізі фінансового стану підприємства				2
18	Аналіз ділової активності підприємства. Розрахунок коефіцієнтів.				2
19	Захист результатів виконання завдань практики				1
Всього днів		5	5	5	5

5. ПРОГРАМА (ЗМІСТ) НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Тема 1. Роль фінансової звітності в аналізі фінансової діяльності підприємства. Форми та елементи фінансової звітності. Якісні характеристики. Принципи підготовки фінансової звітності та розкриття інформації. Вибір облікової політики підприємства. Підготовка даних до складання фінансової звітності. Нормативно-правове регулювання порядку подання та оприлюднення фінансової звітності підприємства.

Тема 2. Баланс як модель функціонування підприємства. Нормативно-правове регулювання форми фінансової звітності № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)». Загальні поняття про бухгалтерський баланс. Елементи, структура та взаємозв'язок з іншими формами фінансової звітності. Узгодженість показників балансу з рахунками бухгалтерського обліку. Порядок складання балансу та правила виправлення помилок.

Тема 3. Формування фінансових результатів підприємства в розрізі видів діяльності. Аналіз показників Звіту про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід). Нормативно-правове регулювання форми фінансової звітності № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)». Умови визнання та оцінка доходів і витрат. Взаємозв'язок звіту про фінансові результати з видами діяльності підприємства. Зміст статей та методика заповнення звіту про фінансові результати. Балансове узагальнення показників звіту про фінансові результати.

Тема 4. Формування грошових потоків в розрізі видів діяльності. Аналіз показників Звіту про рух грошових коштів. Нормативно-правове регулювання форми фінансової звітності № 3 «Звіт про рух грошових коштів». Призначення та структура Звіту про рух грошових коштів. Сутність прямого та непрямого методів до визначення руху грошових коштів. Порядок складання Звіту про рух грошових коштів.

Тема 5. Звіт про власний капітал. Аналіз показників Звіту про власний капітал. Нормативно-правове регулювання форми фінансової звітності № 4 «Звіт про власний капітал». Визначення, визнання, оцінка і функції власного капіталу. Складові власного капіталу. Характеристика статей власного капіталу і порядок їх відображення в балансі. Порядок складання Звіту про власний капітал.

Тема 6. Розрахунки показників фінансової діяльності підприємства. Аналіз ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства; оцінка внутрішніх виробничо-ресурсних можливостей зростання рентабельності та ділової активності підприємства.

Тема 7. Податкова звітність. Методика підготовки звітності з податку на прибуток та форми 1-ДФ.

Тема 8. Статистична звітність. Форми державного статистичного спостереження, їх зміст, порядок заповнення та подання: форма № 50-с.г. Особливості складання та представлення звітної інформації за видами економічної діяльності.

Тема 9. Аналіз необоротних активів підприємства. Оцінка забезпеченості підприємства основними виробничими засобами. Аналіз складу, структури і стану основних засобів. Аналіз загальних показників використання основних виробничих засобів: фондівіддачі по валовій, товарній продукції, валовому доходу і прибутку підприємства. Резерви підвищення фондівіддачі.

Тема 10. Аналіз матеріальних ресурсів та ефективності їх використання. Загальна оцінка виконання плану матеріально-технічного постачання. Аналіз складських запасів матеріальних ресурсів. Забезпеченість підприємства нормованими оборотними запасами і матеріалами. Основні причини відхилень

від нормативів. Показники матеріалоємності продукції, вивчення факторів, що сприяють зниженню матеріалоємності продукції.

Тема 11. Аналіз використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці. Аналіз забезпеченості підприємства трудовими ресурсами. Вивчення використання робочого часу і визначення впливу його витрат на обсяг виробництва. Аналіз трудомісткості виробництва продукції за технологічними операціями. Вплив на продуктивність праці обсягу і трудомісткості технологічних операцій. Підрахунки резервів зростання продуктивності праці та ефективного використання коштів на її оплату.

Тема 12. Аналіз виробництва продукції, робіт, послуг. Значення та завдання аналізу виробництва валової і товарної продукції. Оцінка виконання базисних (планових) завдань і досягнутого рівня виробництва валової і товарної продукції в натуральному виразі за основними її видами і у вартісному виразі по підприємству в цілому. Аналіз впливу факторів на обсяг реалізованої продукції. Аналіз показників товарності виробництва. Аналіз рівня спеціалізації, інтенсифікації та ефективності виробництва. Показники, які характеризують спеціалізацію підприємства. Коефіцієнт спеціалізації. Рівень інтенсифікації виробництва. Розрахунок ефективності інтенсифікації виробництва.

Тема 13. Аналіз витрат на виробництво, собівартість і реалізацію продукції. Загальна оцінка досягнутого рівня витрат на одиницю вартості валової і товарної продукції. Оцінка досягнутого рівня і виконання плану собівартості виробництва основних видів продукції. Визначення впливу матеріальних і вартісних (цінових) витрат на собівартість, з'ясування причин їх відхилень від базисних (нормативних) показників. Оперативний аналіз собівартості продукції. Аналіз використання прибутку.

Тема 14. Аналіз фінансового стану підприємства. Складання нетто-балансу. Аналіз обігових коштів. Наявність власних і прирівняних до них обігових коштів, забезпеченість ними підприємства. Аналіз дебіторської і кредиторської заборгованості. Аналіз розрахунків підприємства з бюджетом, по соціальному страхуванню та інших поточних зобов'язаннях. Аналіз платоспроможності та

ліквідності підприємства. Аналіз фінансової стійкості підприємства. Оцінка ризику банкрутства підприємства.

Тема 15. Аналіз ділової активності підприємства. Ефективність використання капіталу підприємства. Аналіз рентабельності продаж. Аналіз ефективності використання майна підприємства. Аналіз капітальних інвестицій. Аналіз оборотності обігових коштів. Показники, які характеризують обіговість коштів, їх визначення і економічний зміст. Шляхи прискорення оборотності обігових коштів. Підсумкова оцінка фінансового стану підприємства за даними балансу. Визначення резервів поліпшення фінансового стану підприємства, розробка та здійснення заходів з їх використання.

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час проведення навчальної практики з метою активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів при виконанні програми використовуються такі методи навчання, як: проведення досліджень, аналізу, складання графічних схем, таблиць, програм, робота в малих групах, презентації, самостійна робота з рекомендованою літературою та джерелами Інтернет тощо.

7. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Порядок отримання диференційованого заліку.

Студенти звітують про виконання програми в останній робочий день навчальної практики.

Форма звітності студента за практику – це подання письмового звіту на рецензування керівнику практики. По закінченні навчальної практики з дисципліни «Аналіз господарської діяльності» студентам виставляють оцінки за результатами перевірки звітної документації і особистого спостереження викладача під час практики. За необхідності з окремими студентами проводиться співбесіда з питань виконання програми практики.

Підведення підсумків практики оцінюється диференційованим заліком.

Перелік питань, що виносяться на залік.

До початку і по закінченні навчальної практики студенти повинні пройти підсумковий контроль по дисципліні «Аналіз господарської діяльності» (НП ТДАТУ).

Методика оцінювання та розподіл балів, що присвоюються студентам

Після завершення строків практики студенти докладають про виконання програми практики. Форма звітності - надання складеного звіту, оцінений та підписаний керівником практики.

Підсумки практики підводяться в процесі складання студентом заліку комісії, яка призначається завідувачем кафедри. Результати складання заліку з практики заносяться в список-відомість навчальної практики, проставляються в заліковій книжці.

Керівник практики інформує кафедру щодо фактичних термінів початку й закінчення практики студентами, про їх дисципліну та з інших питань організації чи проведення практики.

Загальне оцінювання роботи студентів здійснюється шкалою ECTS (табл.3).

Таблиця 3

Структура диференційованого заліку з навчальної практики

Види робіт	Форма звітності	Кількість балів
Інструктаж з порядку проходження практики та з охорони праці і безпеки життєдіяльності. Отримання звітної та методичної документації. Підготовка та оформлення звіту із проходження практики. Робота із літературою, пошук матеріалів до звіту та індивідуальному завданню.	Журнал інструктажу з питань охорони праці.	0-10
<i>Проходження практики та написання звіту:</i>		50-60
- присутність студента відповідно до розкладу проходження практики	Журнал обліку присутності студента	10

- ритмічність роботи під час практики у відповідності до календарного плану	Календарний план. Робочий зошит із проходження практики	5-15
- відповідність звіту щодо вимог оформлення звіту з навчальної практики	Робочий зошит із проходження практики	5-10
- правильність розрахунків економічних показників та виконання завдань	Робочий зошит із проходження практики	5-15
- логічність та завершеність обґрунтування результативних показників	Робочий зошит із проходження практики	5-10
<i>Захист навчальної практики</i>	Робочий зошит із проходження практики	20-30
<i>Всього балів</i>		<i>100</i>

Переведення підсумкової оцінки академічної успішності в балах до показників за державною шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно) та до шкали оцінювання, що прийнята в ECTS представлено в таблиці 4.

Таблиця 4

Шкала оцінювання проходження студентами навчальної практики

«Аналіз господарської діяльності»

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

Порядок підведення підсумків практики

Оцінка за практику вноситься в список - відомість навчальної практики і в залікову книжку студента. Записи і підпис з навчальної практики здійснює викладач – керівник (и) практики.

Члени комісії ставлять свої підписи тільки на титульному аркуші практики та у відомостях. Відомості робляться у 2 примірниках. Перший залишається на кафедрі, другий надається у деканат.

Студент, який не виконав програму практики і отримав незадовільну оцінку при складанні заліку, направляється на практику повторно в періоду навчального семестру або канікул.

Студент, який в останнє не отримав задовільну оцінку з практики в комісії, відраховується з університету.

За підсумком практики викладач – керівник (и) практики складає звіт. Звіт по практиці має наступну структуру:

- Титульний аркуш;
- Вступ (де вказується відповідно яких документів проводилась практика);
- Основна частина (де стисло вказується яким чином і з ким проводилась практика, місця проведення практики, контроль проходження практики, дані результатів практики зведених у таблицю, їх аналіз);
- Висновки та пропозиції;
- Додаток до звіту (список - відомість навчальної або виробничої практики);
- Звіт підписується викладачем – керівником практики від кафедри.

Підсумки навчальної практики обговорюються на засіданні кафедри, підсумкових конференціях студентів з практики, а загальні підсумки - на засіданнях ректорату, деканатів, Вченій раді університету, факультетах.

8. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Робоча програма з проведення навчальної практики.

2. Методичні вказівки до проведення навчальної практики.
3. Робочий зошит з навчальної практики.
4. Посібники, підручники відповідно професійних компетенцій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Господарський кодекс України: від 16.01.2003р. №436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws>.
2. Податковий кодекс України: від 01.01.2019р. № 2755-VI, підстава 2628-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://buhgalter911.com/normativnaya-baza/nalogovyi-kodeks>
3. Міжнародні стандарти фінансової звітності (версія перекладу українською мовою – 2011рік) редакція станом на 12.03.2013р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws./show/929_010
4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// search. ligazakon.ua](http://search.ligazakon.ua).
5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність»: Наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 628 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// search. ligazakon.ua](http://search.ligazakon.ua).
6. Про затвердження методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності: наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013р. № 433 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
7. Про затвердження Методичних рекомендацій з перевірки порівнянності показників фінансової звітності: наказ Міністерства фінансів України від 11.04.2013 р. № 635 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

8. Про Примітки до річної фінансової звітності: наказ Міністерства фінансів України від 29.11.2000 р. № 302 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
9. Анализ хозяйственной деятельности в промышленности: Учебник / Н.А. Русак, В.И. Стражев, О.Ф. Мигун и др.; Под общ. ред. В.И.Стражева. – Мн.: Высшая школа, 1998. – 345 с.
10. Андреева Л.О. Системний аналіз організації / Л.О. Андреева // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) / За ред. М.Ф. Кропивка. – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2012. – № 2 (18), том 5. – с. 7-14.
11. Андреева Л.О., Лисак О.І. Аналітична оцінка діяльності м'ясопереробних підприємств регіону/ Л.О. Андреева, О.І. Лисак // Науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка», №1-2, 2016 (61). С. 141-146.
12. Баканов М.И. Теория экономического анализа: Учебник. / Баканов М.И., Шеремет А.Д. – 4-е изд., доп. й перераб. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 369 с.
13. Болтянська Л.О. Аналіз факторів формування пропозиції плодової продукції на ринку / /Л.О. Болтянська // Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки), 2016. - №3 (32). - С. 49-56.
14. Власюк Ю.О. Застосування економіко-математичних методів у дослідженні конкурентоспроможності підприємств// Ю.О. Власюк, Г.П. Педченко / Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) / За ред. Л.В. Синяєвої. – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2017. № 3 (35). - С. 279-285.
15. Грицаєнко Г.І. Метод аналізу ієрархій у визначенні пріоритетних напрямів інвестування аграрного виробництва / Г.І. Грицаєнко, І.М. Грицаєнко // Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Публічне управління та адміністрування у процесах економічних реформ» (Херсон, 19 квітня 2018 р.) Тези доповідей. – Херсон : ХДАУ, 2018. – С. 207-209.

16. Грицаєнко М. Трансакційні витрати національної економіки: сутність, класифікація та оцінка [Електронний ресурс] / М. Грицаєнко // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2017. — Вип. 2 (17). — С. 41-55. — Режим доступу.: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2017/17hmikto.pdf>.
17. Грицаєнко М.І. Ефект та ефективність інноваційної діяльності / М. І. Грицаєнко: матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф. [«Розвиток економіки України на інноваційній основі»], (Мелітополь, 12-15 черв. 2012 р.) / за ред. С. В. Кармана. – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська міська типографія, 2012. – С. 23–25.
18. Грицаєнко М.І. Соціальний капітал у складі ресурсного потенціалу підприємницької діяльності / М.І. Грицаєнко // Матеріали регіональної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми розвитку малого та середнього підприємництва» (м. Мелітополь, 12 грудня 2017 р.) – Мелітополь: Таврійський державний агротехнологічний університет, 2017. – С.43-47.
19. Грицаєнко М.І. Трансакційні витрати на макро-, мезо- та мікрорівнях / М.І. Грицаєнко // Економіка та управління АПК. – 2018. – №1. – С. 124-133
20. Грицаєнко М.І. Трансакційні витрати: сутність, класифікація та зв'язок з соціальним капіталом / М.І. Грицаєнко // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). – 2017. – №4. – С. 249-255
21. Грицаєнко М.І. Формування трансакційних витрат у сільському господарстві / М.І. Грицаєнко // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Соціально-економічні проблеми розвитку бізнесу та місцевого самоврядування» (Мелітополь, 14-15 червня 2018 р.). Тези доповідей. – Мелітополь: ТДАТУ, 2018. – С. 53-55
22. Грицаєнко Г.І. Метод аналізу ієрархій у визначенні пріоритетних напрямів інтенсифікації землеробства [Електронний ресурс] / В.А. Дідур, Г.І. Грицаєнко, І.М. Грицаєнко // Науковий вісник ТДАТУ. – 2016. – Вип. 6,

Т. 1 – С. 22-34. – Режим доступу : <http://nauka.tsatu.edu.ua/e-journals-tdatu/pdf6t1/5.pdf>.

23. Грицаєнко Г.І. Оцінка ефективності в проектному аналізі / Г.І. Грицаєнко // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) / За ред. М.Ф. Кропивка. – Мелітополь, Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2013. – №3 (23). – С. 61-65.
24. Грицаєнко Г.І. Технічне оснащення як пріоритетний напрям інвестування аграрного виробництва [Електронний ресурс] / Г.І. Грицаєнко, І.М. Грицаєнко // Економіка та суспільство. – 2017. – Вип. 9. – Режим доступу: <http://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal-9>.
25. Грицаєнко М. І. Ефективність інновацій в аграрній сфері / М. І. Грицаєнко. // Ефективність функціонування сільськогосподарських підприємств: міжнар. наук.-практ. конф., 23-28 трав. 2013 р. : тези доп. – Львів: ЛНАУ, 2013. – С. 189–192.
26. Грицаєнко М. І. Ефективність інноваційної діяльності / М. І. Грицаєнко // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) / за ред. М. Ф. Кропивка. – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2012. – № 2 (18). – С. 132–141.
27. Грицаєнко М. І. Інтегральна оцінка ефективності інноваційної діяльності в аграрній сфері на основі методу аналізу ієрархій / М. І. Грицаєнко // Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка. – 2014. – Т. 19. – Вип. 3. – С. 147–150.
28. Грицаєнко М. І. Кадрове забезпечення аграрної науки України / М. І. Грицаєнко // Економіка розвитку. – 2014. – № 4 – С. 19–25.
29. Грицаєнко М. І. Сутність та оцінка інноваційного потенціалу / М. І. Грицаєнко // Збірник наукових праць Подільського державного аграрно-технічного університету / за ред. д-ра с.-г. наук, проф., акад. АН ВО України, заслуженого діяча науки і техніки України, ректора Подільського державного аграрно-технічного університету М. І. Бахмата. – Кам'янець-Подільський: «ТОВ Друк-Сервіс», 2012. – С. 111–113.

30. Грицаєнко М.І. Місце витрат на маркетингові послуги у трансакційних витратах підприємства [Електронний ресурс]/ М.І. Грицаєнко // Маркетинг майбутнього: виклики та реалії : матеріали I Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, м. Київ, 25 жовтня 2017 р. ; Державний університет телекомунікацій. – Київ, 2017. – С. 61-63. – Режим доступу: http://www.dut.edu.ua/uploads/n_5076_55895532.pdf.
31. Економіка аграрного підприємства: Навчальний посібник / Т.І. Яворська, Ю.О. Прус, О. М. Петрига; за ред. О.М. Петриги, Т.І. Яворської. Мелітополь: Видавничо-поліграфічний центр «Люкс», 2016. – 498 с.
32. Економіка підприємства. Навч. посібник. / Л.О. Болтянська, Л.О. Андреева, О.І. Лисак. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. – 668 с.
33. Економічний аналіз: Навчальний посібник / За ред. Чумаченка М.Г. – К.: КНЕУ, 2001. – 458 с.
34. Завадських Г.М. Дослідження сучасного стану інвестиційної сфери аграрних підприємств / Андреева Л.О., Болтянська Л.О. та ін. // Науково-прикладні основи ефективного розвитку аграрного сектору економіки: Монографія. – Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2014. – 272 с. – С. 155-208.
35. Івахненко В.М. Курс економічного аналізу: Навч. посіб. / Івахненко В.М. – 5-те вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2006. – 261 с.
36. Кононенко О. Аналіз фінансової звітності. / Кононенко О., Маханько О. – Х.: Фактор, 2008. – 208 с.
37. Купалова Г.І. Теорія економічного аналізу: Навч. посіб. / Г.І. Купалова – К.: Знання, 2008. – 639 с.
38. Мних Є.В. Економічний аналіз: Підручник. / Є.В. Мних – Київ: Центр навчальної літератури, 2003. – 412 с.
39. Педченко Г.П. Статистика: Навчальний посібник / Г.П. Педченко. — Мелітополь: Колор Принт, 2018. — 266 с.

40. Розвиток інноваційної діяльності в аграрній сфері: менеджмент та ефективність: Монографія / О.Г. Шпикуляк, М.І. Грицаєнко. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2016. – 424 с.
41. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Навч. посіб. / Г.В. Савицька – 2-ге вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2005. – 662 с.
42. Тебенко В.М. Взаємозв'язок категорій «ефективність» та «результативність» господарської діяльності підприємства / В.М Тебенко / Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки) – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2014. – № 3 (27). С. 7-10
43. Тебенко В.М., Власюк Ю.О., Грибова Д.В., Біляєв С.С. Вплив поширення малого бізнесу на динаміку частки витрат на оплату праці у доданій вартості провідних галузей економіки України / В.М Тебенко., Ю.О. Власюк, Д.В. Грибова, С.С. Біляєв / Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики №3 (26), 2018. – с.123-132
44. Тебенко В.М., Завадських Г.М. Ефективність розвитку галузі садівництва / В.М. Тебенко, // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету №3 (32), 2016. - с.168-177
45. Яворська Т. І. Малий бізнес у сільському господарстві: теорія і практика: монографія / Т. І. Яворська. – К. : ННЦ “ІАЕ”, 2012. – 384 с.
46. Яворська Т. І. Оцінка конкурентоспроможності фермерських господарств за витратами / Т. І. Яворська // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету / ТДАТУ; за ред. М. Ф. Кропивка. – Мелітополь, 2012. – № 2 (18), Т. 3 – С.348–360.
47. Яворська Т. І. Формування виробничих витрат в особистих селянських господарствах / Т. І. Яворська // Економіка та управління АПК: наук. журнал / БНАУ. – Біла Церква, 2011. – Випуск 6 (89). – С. 31–36.
48. Яворська Т.І. Аналіз стану малого підприємництва в місті / Т.І. Яворська // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). № 3 (35), 2017 – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс». – 2017. – с. 174-182.

49. Hrytsaienko H., Hrytsaienko I., Bondar A. and Zhuravel D. Mechanism of Investment of Technical Service in Agricultural Households. Modern Development Paths of Agricultural Production. 2019. pp. 29-40.
50. Hrytsaienko M., Hrytsaienko H., Andrieieva L. and Boltianska L. The Role of Social Capital in Development of Agricultural Entrepreneurship. Modern Development Paths of Agricultural Production. 2019. pp. 427-440.
51. Hrytsaienko M., Rogach Y. and Zorya M. Location of Social Capital in the Labor Protection of the Enterprise. Modern Development Paths of Agricultural Production. 2019. pp. 41-52.
52. Iavorska Tetiana. Criteria for referring enterprises to small business and its features in agriculture / Tetiana Iavorska // WORKSHOP: Problems of Green Agribusiness with and within the European Union Krakow, Agricultural University, May 27 –30, 2009, s.137–140.
53. Iavorska Tetiana. Economic analysis of small business activities in agrarian production /Tetiana Iavorska // Acta economica et informatica 1, Nitra, Slovaca Universitas Agriculturae Nitriae, 2009, s. 23–26.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Навчально-інформаційний портал ТДАТУ імені Дмитра Моторного
<http://nip.tsatu.edu.ua>
2. Наукова бібліотека ТДАТУ імені Дмитра Моторного
<http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/>
3. Методичний кабінет кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.
4. Internet.